

ГОДИШЊЕ ИСТРАЖИВАЊЕ О ТРГОВИНИ НА МАЛО ЗА ПРЕДУЗЕТНИКЕ

ПРАВНИ ОСНОВ

- Закон о званичној статистици („Службени гласник РС“, број 104/2009)
- Стратегија развоја званичне статистике 2009–2012 („Службени гласник РС“, број 7/2009)

МЕТОДОЛОШКЕ ОСНОВЕ

Циљ статистичког истраживања

Циљ годишњег статистичког истраживања трговине на мало за предузетнике јесте да се обезбеде подаци о промету робе у трговини на мало (област 47, КД 2010) и део области 45 који се односи на трговину на мало моторним возилима, мотоциклима и деловима, а користе се:

- за праћење обима и динамике кретања промета;
- за анализу ефеката мера трговинске политике;
- за добијање коначних резултата укупне трговине на мало на годишњем нивоу (за скуп пословних субјеката, односно привредних друштава и предузетника);
- за анализу обима и структуре промета по трговинским гранама делатности;
- за анализу обима и промена у структури начина плаћања и сезонских карактеристика потрошње.

Резултати истраживања се односе на промет остварен у трговини на мало у Републици Србији, као и према територији на којој је промет робе остварен (централна Србија, АП Војводина).

Јединице посматрања и извештајне јединице

Јединице посматрања (извештајне јединице) су:

1. Пословни субјекти (предузетници) који су према Класификацији делатности регистровани у делатност трговине на мало (област 47);
2. Пословни субјекти (предузетници) чија претежна делатност није трговина на мало, али је обављају пекаре, месаре....

Обухват истраживања и основни елементи узорка

Основни скуп

Основни скуп представљају све трговинске радње, пекаре и месаре формиране на основу података Статистичког пословног регистра (СПР).

Свака јединица основног скупа садржала је следећа обележја:

- идентификационе и адресне податке,
- шифру групе делатности (КД 2010).

Оквир за избор узорка

Примењен је двоетапни стратификовани узорак.

Јединице прве етапе су општине, а јединице друге етапе су предузетници регистровани у делатности трговине на мало и пекаре и месаре из нетрговинских делатности.

Из основног скупа су искључене општине са малим бројем радњи.

Преостале општине су груписане у већи број стратума на основу броја становника. Стратификација је урађена на основу броја радњи и броја становника. Општине у којима се налазе седишта статистичких подручних одељења и највеће београдске општине намерно су изабране у узорак (због своје величине). Преостале општине изабране су пропорционално броју становника.

Стратификација

Оквир за избор узорка стратификован је на основу матичног броја општине и подгрупе делатности (петцифарски ниво класификације делатности NACE Rev.1).

Избор узорка

Свакој јединици оквира придружен је случајни број из 0,1, уз чију је помоћ изабран прост случајан узорак без понављања из сваког стратума. Случајни почетак за избор узорка је 0.

Узорак је алоциран по стратумима, пропорционално броју радњи.

Систем оцењивања

Horvitz-Thompson-ове оцене тотала израчунате су по стандардном поступку за стратификован узорак са случајним избором јединица унутар стратума. Тако су оцене тотала израчунате сумирањем пондерисаних вредности из узорка, при чему је пондер за јединице истог стратума једнак количнику броја јединица у стратуму и броја јединица у узорку.

Метод, време и извори за прикупљање података

Истраживање се спроводи анкетном методом, односно упитник попуњава анкетар на лицу места у изабраној радњи. Одговоре дају предузетници или овлашћена лица, користећи књиговодствену и осталу неопходну документацију.

Попуњени обрасци се достављају надлежној организационој јединици Завода за статистику (према територијалној регистрацији предузетника) до 25. априла за претходну годину.

Обавеза заштите индивидуалних података

Обавеза заштите индивидуалних података извештајних јединица се заснива на члану 3. одредбе о заштити давалаца података, као и чл. 44, 45, 46, 47, 48. и 49. одредбе о поверљивости Закона о званичној статистици („Службени гласник РС“, број 104/2009).

Списак и дефиниције основних обележја коришћених у истраживању

ПРИВАТНИ ПРЕДУЗЕТНИК јесте физичко лице које, ради стицања добити, оснива радњу и самостално обавља делатност.

ТРГОВИНА је скуп активности промета робе и услуга у циљу остваривања добити или неког другог друштвено-економског ефекта.

ТРГОВИНА НА МАЛО обухвата делатности из области 47 КД, што подразумева промет робе у трговини на мало (изузев промета моторних возила и делова). Под *прометом робе на мало* подразумева се продаја робе крајњим потрошачима (првенствено становништву за личну потрошњу, за употребу у домаћинству и правним и физичким лицима која купују робу да би је користили за обављање делатности). У промет робе на мало укључује се и продаја робе становништву *са консигнација*, било да се обавља из складишта или из продавнице.

У вредност продате робе *укључује се вредности пореза на додату вредност* (ПДВ) који је урачунат у продајну цену купцима, а искључује се сваки промет опреме и објеката који су својина пословног субјекта (Закон о порезу на додату вредност).

ПРОМЕТ у трговини на мало обухвата остварени приход (промет), тј. фактурисану вредност од продаје робе и услуга. У вредност продате робе укључује се вредност пореза на додату вредност (ПДВ) који је урачунат у продајну цену купцима, а искључује се сваки промет опреме и објеката који су својина пословног субјекта (Закон о порезу на додату вредност).

РОБА је производ индустрије, пољопривреде, занатства или друге делатности, као и интелектуална (индустријска и ауторска) права и друга права подобна за продају или куповину, укључујући и хартије од вредности. Основна карактеристика робе јесте да је намењена за продају.

ПДВ је општи порез на потрошњу који се обрачунава и плаћа на испоруку добара и пружање услуга, у свим фазама производње и промета добара и услуга, као и на увоз добара, осим ако законом није другачије прописано.

ПДВ се обрачунава и посебно исказује на фактури коју плаћа купац робе или корисник услуге.

ПРОДАЈНИ ПРОСТОР У ТРГОВИНИ је површина која је намењена за продају и излагање робе. Обухвата простор у који потрошачи имају приступ, који заузимају пултови и излози, као и простор који користе продавци. Продајни простор не обухвата канцеларије, простор за складиштење и припрему робе, степениште и остале просторије за запослено особље. Продавница је локал (просторија) или посебан објекат у коме се прима, излаже и продаје роба на мало. *Не смањрају се провајницима*: аутомати, тезге на пијацама или уличним тротоарима, покретне продавнице, складишта и стоваришта из којих се обавља продаја робе на мало, као ни отворени продајни простор.

БРОЈ ЗАПОСЛЕНИХ обухвата све особе које су радиле у пословном субјекту, имале уговор о запошљавању на одређено или неодређено време и биле плаћене за свој рад. У овај број се укључују и власници радње, као и партнери и ортаци који се баве пословима трговине на мало, као и плаћени чланови породице. Подаци о броју запослених дају се на основу кадровске или друге евиденције у радњи.

ПРОМЕТ ПО НАЧИНИМА ПЛАЋАЊА обухвата вредност робе продате за „гоштов новац“ која је плаћена: домаћом и страном валутом (прерачуном у динаре), чековима по текућим рачунима грађана и новчаним боновима свих врста, као и преко картица за неготовинско плаћање. Плаћање „на потрошачки кредит“ обухвата висину потрошачког кредита, једнак вредности продате робе, који су купцима одобриле банке, трговинска и друга предузећа у моменту испоруке робе. Код начина плаћања „вирманом и на бариране чекове установа и предузећа“, уписује се вредност продате робе за коју је наплата извршена путем вирмана или барираног чека установа и предузећа.

ЗАЛИХЕ у трговини на мало обухватају вредност залиха које се налазе у продавницама и магацинима пословног субјекта са стањем на крају тромесечја, обрачунате по продајним ценама и обухватају порез на додату вредност.

ПРОМЕТ У ТРГОВИНИ НА МАЛО са ПДВ-ом, ПО РОБНИМ ГРУПАМА, представља вредност продате робе у трговини на мало према продајном асортиману производа и распоређен је на 42 робне групе. Издвојене робне групе су усклађене са Класификацијом производа по намени потрошње.

Ниво репрезентативности података (џериџоријални и КД)

У складу са величином броја јединица у узорку, подаци су репрезентативни за нивое:

- Републике Србије, централне Србије и АП Војводине;
- трговинске гране, у оквиру области 45 и 47 КД (2010);
- робних група.

Републички завод за статистику од 1999. године не располаже подацима за АП Косово и Метохија, тако да они нису садржани у обухвату података за Републику Србију (укупно).

Усаглашеност са међународним препорукама, стандардима и праксом

Дефиниције основних варијабли и методологија обрачуна резултата (апсолутни подаци, индекси у текућим и сталним ценама) делимично су усклађени са препорукама Евростата у области краткорочних индикатора (**Council Regulation No 1165/98**).

Основни недостатак истраживања се односи на период истраживања (година) и неопходно је променити временску тачку посматрања појаве или обезбедити адекватну процену индикатора у краћој периодици.

ОПИС ОРГАНИЗАЦИЈЕ ИСТРАЖИВАЊА

Органи за спровођење истраживања (огговорни њроизвођач званичне сџајисџике)

- Републички завод за статистику: Одељење за статистику трговине, угоститељства и туризма, Група за статистику унутрашње трговине у Београду, Одељење за статистичке послове у Сектору за статистику АП Војводине и подручна одељења у Зрењанину, Новом Саду, Сремској Митровици, Панчеву, Суботици, Шапцу, Зајечару, Лесковцу, Краљеву, Нишу, Ваљеву, Смедереву, Ужицу, и Крагујевцу.
- Градски завод за информатику и статистику, Београд

Обавезност давања података

- Обавеза давања података заснива се на члану 26, а казнене одредбе за одбијање давања података или давање непотпуних и нетачних података на члану 52. Закона о званичној статистици („Службени гласник РС“, број 104/2009).

Роковник основних фаза спровођења истраживања

(укључујући њубликовање њодаџака)

- Статистичка подручна одељења и Градски завод за статистику Београд, до 15. марта, добијају сав неопходан материјал (организационо писмо, упитнике, адресаре...) за реализацију истраживања;
- Статистичка подручна одељења и Градски завод за статистику Београд, до 25. априла, достављају логички и рачунски контролисан статистички материјал Одељењу за статистику трговине, угоститељства и туризма у РЗС-у;
- Коначни резултати трговине на мало, за скуп привредних друштава и предузетника, објављују се 30. јуна за претходну годину.

ИНСТРУМЕНТИ ИСТРАЖИВАЊА

При спровођењу истраживања користи се образац Годишњи извештај трговине на мало за предузетнике (ТРГ-15Р).

Образац ТРГ-15Р (са упутством за попуњавање) налази се на веб-сајту Републичког завода за статистику (www.stat.gov.rs).

Списак номенклатура и класификација које се користе у истраживању (са обавештењем где се могу пронаћи)

- Класификација делатности (2010), „Службени гласник РС“, број 54/2010
- Класификацијом производа по намени потрошње (СОICOP)
(класификације су доступне на веб-сајту Републичког завода за статистику www.stat.gov.rs)

Списак публикација у којима се објављују методологија и резултати истраживања (у штампаном облику и/или на интјернетј ипрезентјацији):

- Веб-сајт Републичког завода за статистику
- Статистички годишњак Републике Србије.

(публикације су доступне на веб-сајту Републичког завода за статистику, www.stat.gov.rs)

Контакт особе – Соња Радоичић, лок. 216
Данијела Младеновић, лок. 315